

ZPRÁVA O 4. KONFERENCI ODBORNÉ SPOLEČNOSTI VOJENSKÝCH LÉKAŘŮ A FARMACEUTŮ ČLS JEP V HRADCI KRÁLOVÉ

Ve dnech 22. až 23. září 2004 se uskutečnila v Hradci Králové na půdě nově vytvořené Fakulty vojenského zdravotnictví Univerzity obrany (dříve VLA JEP) již 4. konference odborné Společnosti vojenských lékařů a farmaceutů ČLS JEP. Tato společnost je mezi ostatními odbornými společnostmi České lékařské společnosti J. E. Purkyně poměrně mladá. Byla založena v roce 1999 a sdružuje vojenské všeobecné i zubní lékaře, farmaceuty, veterinární lékaře i jiné odborníky nejen v aktivní vojenské službě, ale také bývalé vojáky a další zájemce o specifickou a současně širokou problematiku vojenské medicíny.

Témata letošní konference, na které se registrovalo 72 účastníků, mezi nimi několik kolegů ze Slovenska a jeden z Polska, byla zvolena velmi aktuálně. Téma „Organizační zabezpečení zdravotnické služby, léčebně-preventivní činnost ve VN a POŠ“ a stejně tak „Vojenský zdravotnický výzkum a výuka“ představují stěžejní oblasti zájmu vrcholných orgánů řízení zdravotnické služby, představitelů vojenského zdravotnického školství i samotných lékařů zapojených do léčebně-preventivní činnosti v terénu. Konference probíhala v několika sekcích rozčleněných podle jednotlivých příspěvků do skupin organizace a řízení, výuka a výzkum, preventivní a preklinické obory, léčebně-preventivní péče. Neobyčejně silně obsazená byla i posterová sekce, v níž bylo prezentováno 37 sdělení.

V úvodním bloku přednášek seznámil náčelník zdravotnické služby AČR plk. MUDr. Blanař přítomné s aktuálním děním v resortu obrany i se směry dalšího plánovaného rozvoje. Od 1. 4. 2004 došlo k reorganizačním změnám v rámci probíhající integrace MO a GŠ, kdy samostatná sekce vojenského zdravotnictví byla zrušena a nově se vytvořil odbor vojenského zdravotnictví, který se stal součástí sekce logistické a zdravotnické podpory. Již dříve (od 1. 1. 2004) uskutečněné změny v podřízenosti ÚVN, VN a ÚLZ jako příspěvkových organizací pod Ředitelstvím logistické podpory se ukázaly v praxi jako neefektivní a od 1. 8. 2004 se tato zařízení vrátila zpět pod přímé řízení NZS. Řada dalších změn probíhajících v souvislosti s reformou AČR se rovněž dotýká vojenského zdravotnic-

tví od posádek počínaje přes polní zdravotnická zařízení až k oblasti výcviku i personální. Plk. MUDr. Blanař zvláště zdůraznil, že přes všechny probíhající změny prioritou vojenské zdravotnické služby dále zůstává vysoká kvalita poskytované zdravotnické péče, dodržování postupů podle posledních poznatků vědy. Přitom klade důraz na standardizaci v rámci NATO, interoperabilitu a spolupráci s dalšími zdravotnickými službami států aliance, vzdělávání a celou oblast preventivní medicíny.

Děkan Fakulty vojenského zdravotnictví (FVZ), která vznikla dnem 1. 9. 2004 jako jedna ze tří fakult nově vytvořené Univerzity obrany v Brně, plk. doc. MUDr. Prymula stručně charakterizoval více než 50letou historii VLA JEP a nastínil směry dalšího rozvoje vojenského vysokého zdravotnického školství v nových, mnohdy nelehkých podmínkách. Vojenské zdravotnické školství je v Hradci Králové pevně zakotveno, má mnohočetné vazby na Lékařskou a Farmaceutickou fakultu Univerzity Karlovy v Hradci Králové a na Fakultní nemocnici v tomto městě a představuje jen těžko nahraditelný zdroj nových vojenských zdravotníků všech kategorií, zejména pak v podmínkách profesionální armády (od 1. 1. 2005).

Plk. doc. MUDr. Chaloupka uzavřel tento blok velmi zajímavou přednáškou o perspektivách rozvoje vojenské medicíny jako takové na počátku 21. století. Supermoderní technologie umožňující na dálku monitorování zdravotního stavu vojáka, synchronní přenos údajů o zdravotním stavu raněných a nemocných na zdravotnickou etapu, otázky vývoje nových vakcín, leteckých zdravotnických odsunů a především důraz na rozvoj preventivní medicíny a epidemiologické bdělosti patří mezi hlavní směry dalšího vývoje, přičemž je zřejmé, že mnoho těchto prvků může být realizováno již v ne příliš vzdálené budoucnosti.

Další přednášky v sekcích preventivních a preklinických oborů se týkaly problematiky hygieny a epidemiologie, výživy vojáků v bojových podmínkách, pitného režimu, ochrany vojsk proti CBRN agens, monitorování situace zneužívání návykových látek a drog v AČR i dalších ozbrojených složkách, sledování výskytu nemocí z povolání v resortu obrany apod.

Do tohoto bloku dobře zapadla sdělení slovenských autorů týkajících se plnění úkolu „Program ozdravení výživy obyvatelstva v působnosti resortu MO SR“ (plk. MUDr. Šavrda). Hlavním cílem pro vojenskou zdravotnickou službu je zlepšení zdravotního stavu (celkově v populaci Slovenské republiky neuspokojivého) příslušníků resortu a zvýšení efektivnosti prevence tzv. civilizačních onemocnění s důrazem na kardiovaskulární a nádorové choroby.

Plk. MUDr. Bertrandt z Vojenského institutu hygieny a epidemiologie ve Varšavě přednesl velmi aktuální přehledné sdělení o nebezpečí tzv. potravinového terorismu. Zdůraznil možné ekonomické dopady na celou společnost v případě použití agens v potravinovém řetězci, a to jak v rostlinné, tak i živočišné výrobě. Zmínil se také o novém pojmu „kontejnerový terorismus“, kdy v rámci běžného mezinárodního vývozu a dovozu velkých objemů potravin je v kontejnerech ukryto zcela nepatrné depo biologického agens (baktérií, virů, případně toxinů), které po kontrolách na hranicích států, jež neshledají závadu na dovážených potravinách, může být na dálku aktivováno, např. ze satelitu. Pravděpodobnost možného zasažení velkého počtu osob tímto způsobem je velmi vysoká.

O nových druzích tzv. neletálních zbraní hovořil prof. MUDr. Fusek. Jejichž použití má za cíl vyřadit pouze dočasně buďto živou sílu, anebo také vojenskou techniku protivníka. Jedná se o moderní vývojový směr, na který musí naše zdravotnická služba rovněž reagovat, a být připravena efektivně působit proti účinkům těchto látek.

V ochraně proti nervově paralytickým látkám prezentoval doc. MUDr. Bajgar světovou prioritu naší armády. Naše vojenská zdravotnická služba disponuje antidotem PANPAL, které kromě pyridostigminu ve vyšší dávce obsahuje dvě anticholinergika, což dovoluje eliminovat vedlejší účinky pyridostigminu při zvýšené profylaktické účinnosti. Navíc jako jediná na světě má AČR další profylaktické antidotum TRANSANT s obsahem reaktivátoru cholinesterázy HI-6, což reprezentuje simulaci léčby.

Způsoby řešení a ovlivnění následků stresu u jednotlivých vojáků, kteří se ocitli v kritických situacích velmi dobře přednesl kpt. Mgr. Hrstka. Zdůraznil význam preventivních opatření proti případnému rozvoji posttraumatické stresové poruchy (PTSD), např. charakterizoval využití metod defusingu a debriefingu.

V sekcích klinických oborů zazněla velmi zajímavá sdělení z oborů vnitřního lékařství, hematologie, kardiologie, onkologie, chirurgie a dalších. Vesměs dokumentovala možnosti nejmodernějších diagnostických i léčebných postupů ve svých oborech.

Diagnostický postup v oboru nefrologie a částečně urologie pro využití v léčebně odsunovém systému didakticky dobře nastínil prof. MUDr. Kačerovský.

Mimořádně dynamický rozvoj v oboru očního lékařství v posledních několika letech dokumentovali ve svých sděleních plk. doc. MUDr. Pašta a plk. MUDr. Bartoš. Supermoderní diagnostické i léčebné metody, které se na úrovni mikroskopické chirurgie dnes staly téměř běžnými, jsou umožněny nebývalým rozvojem počítačových a jiných technologií. Naše zdravotnická služba může být právem hrdá, že na svých ústředních pracovištích (ÚVN a ÚLZ) disponuje touto technikou i personálem, který ji ovládá. Oční oddělení všech ostatních vojenských nemocnic rovněž představují vysoký standard oboru.

O doporučených postupech pro praktické lékaře zasvěceně hovořil doc. MUDr. Býma. Všeobecná praxe je místem, kde se aktuální vědecké poznatky denně utkávají s klinickou zkušeností a rutinou a kde lze také očekávat největší variabilitu péče. Obecným cílem vytváření „doporučených postupů“ je pozitivní změna chování lékařů omezující možnost vzniku chyb a neúčelné variability při řešení problémů ve prospěch vyšší kvality poskytované péče.

Samostatný blok byl věnován výuce a vývoji v oblasti medicíny katastrof. Tradičně dobře se osvědčuje výuka v kursech BATLS/BARTS (pplk. MUDr. Matoušek), diskutovalo se o problematice třídění raněných při hromadných neštěstích (plk. MUDr. Homola). Opětně se ukazuje nutnost zavedení unifikované, pokud možno meziresortní zdravotnické průvodky zakládáné na místě prvního setkání raněného nebo nemocného s lékařem. V rámci ČR jsou rozdíly v dokumentaci i v rámci krajů (podle jednotlivých středisek RZP a LZS) značné. Vojenská zdravotnická služba musí postupovat podle požadavků normy vyjádřených příslušným doporučením STANAG.

Do této oblasti tematicky zapadla i přednáška o využití telemedicíny v polních podmínkách (pplk. Ing. Antoš) a informace o připravovaném odbor-

ném vojensko-zdravotnickém anglicko-českém a česko-anglickém slovníku (dr. Drahokoupilová).

Je velmi potěšitelné, že VLA JEP a její nástupnická organizace FVZ je jedinou lékařskou fakultou v ČR, kde se vyučuje medicína katastrof a urgentní medicína v rámci magisterského studia. Studenti mají možnost tyto situace nacvičovat i v praxi při simulovaných cvičeních v terénu za přítomnosti profesionálních pracovníků ze záchranných služeb (mjr. Ing. Procházka).

Součástí konference byla také tematicky bohatá posterová sekce. Kladem bylo, že organizátoři dokázali vyčlenit dostatečný čas pro všechny účastníky, kteří mohli v klidu diskutovat s autory přítomnými v daný čas u svých plakátů. Výstava zdravotnických produktů několika firem doplnila kolorit již takto úspěšné konference. Společenská část byla zajištěna formou večeře první den, kdy se vytvořil prostor pro neformální setkání s přáteli a navázání nových kontaktů.

V Hradci Králové proběhla při této příležitosti rovněž výborová schůze Společnosti vojenských lékařů ČLS JEP s těmito nejdůležitějšími závěry:

1. V jarních měsících 2005 proběhnou v pravidelném cyklu volby nového výboru. Postup bude standardní v rámci ČLS JEP – korespondenčním způsobem.
2. Výbor společnosti projedná na sekretariátu ČLS JEP návrh na rozšíření názvu naší společnosti na „Společnost vojenských lékařů, farmaceutů a veterinárních lékařů“.
3. Bude prokonzultována možnost vzniku „sesterské“ sekce (zdravotní sestry, laboranti a další kategorie SZP) v rámci naší společnosti.
4. Podle možností výboru bude vypsána odměna za nejlepší přednášku a nejlepší poster pro mladé autory do 35 let prezentované na příští konferenci společnosti.
5. Příští konference naší odborné společnosti se uskuteční opět v Hradci Králové ve dnech 21. až 22. září 2005.

Témata příští konference:

- Vystoupení hlavních odborníků zdravotnické služby AČR
- Pokroky v diagnostice a léčbě ve VN a POŠ

- Nové poznatky z vojenského zdravotnického výzkumu
- Organizace a řízení zdravotnické služby, profesní příprava a výcvik

Závěrem nezbývá než konstatovat, že 4. konference vojenských lékařů v Hradci Králové proběhla na vysoké odborné i společenské úrovni, byla přínosem pro všechny zúčastněné a dobře odrážela současné dění v podmínkách zdravotnické služby AČR. Jako jisté negativum je třeba hodnotit menší účast lékařů z posádkových ošetřoven. Zvláštní poděkování si zaslouží tým organizátorů v čele s předsedou organizačního výboru prof. Fuskem a jeho nejbližšími spolupracovníci paní Szczyrkovou a Vrbovou. Příprava programu, tiskových materiálů včetně indexovaného sborníku abstrakt, zabezpečení ubytování, stravování atd. byly naprosto precizní.

Účastníci konference se jednoznačně shodli na faktu, že zdravotnická služba AČR, včetně vojenského zdravotnického školství a výzkumu, jako celek vzhledem ke svému poslání a zvláštnostem musí velmi úzce spolupracovat a být soudržná. Oslabení v kterékoli, byť jen dílčí oblasti, by se pravděpodobně nepříznivě odrazilo na vojenském zdravotnictví jako celku.

Nově vzniklé Fakultě vojenského zdravotnictví Univerzity obrany popřáli účastníci hodně úspěchů při výchově a vzdělávání nových vojenských zdravotnických profesionálů a vyjádřili naději, že FVZ bude důstojnou pokračovatelkou těch nejlepších, mezinárodně velmi respektovaných tradic Vojenské lékařské akademie J. E. Purkyně v Hradci Králové.

Brig. gen. v. z. doc. MUDr. Leo Klein, CSc.
předseda Společnosti vojenských lékařů a farmaceutů ČLS JEP,
plk. v. v. prof. MUDr. Josef Fusek, DrSc.
předseda organizačního výboru konference

Korespondence: Doc. MUDr. Leo Klein, CSc.
Klinika popáleninové medicíny
3. lékařské fakulty UK a Fakultní nemocnice
Královské Vinohrady
Šrobárova 50
100 34 Praha 10
e-mail: klein@fnkv.cz

Do redakce došlo 4. 10. 2004